

**LITERATURA
i CHAOS**

PRACE
NAUKOWE

UNIWERSYTETU
ŚLĄSKIEGO
W KATOWICACH

NR 3394

LITERATURA i CHAOS

SZKICE O LITERATURZE XX I XXI WIEKU

Redakcja
Barbara Gutkowska i Agnieszka Nęcka

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2016

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Elżbieta Konończuk

Spis treści

Słowo wstępne (Barbara Gutkowska)	7
Maciej Tramer: Jednorazowa historia. O ośmiu (dziewięciu) wierszach Władysława Broniewskiego	11
Barbara Gutkowska: Między kosmosem a chaosem. O <i>Dwóch Maciejach</i> Bolesława Leśmiana	27
Przemysław Kulawik: Ciało, szaleństwo i chaos. O wybranych międzywojennych powieściach Ewy Szelburg-Zarembiny	45
Jan Zając: Nieograniczone graniczenie. O Witolda Gombrowicza zmaganiach z chaosem	65
Marek Sznajder: <i>Lilia pośród cierni</i> , czyli o technikach oddechowych w atmosferze chaosu. O <i>Piotrusiu</i> Leo Lipskiego	89
Joanna Wawryk: „Każdym chaosem rządzi logika”. O chaosie i porządku w prozie Wiesława Myśliwskiego	113
Adam Pomietło: Hybryda różnicująca rzeczywistość. O <i>Lubiewie</i> Michała Witkowskiego	139
Kamila Kania: Chaos świata przedstawionego. O <i>Mieście Szklnych Słoni</i> Mariusza Sieniewicza	163
Piotr Gorliński-Kucik: Chaos a upływnienie. O twórczości Jacka Dukaja	189
Agnieszka Nęcka: W pułapce dezintegracji. O chaosie w najnowszej prozie polskiej	211
Natalia Żórawska: Na początku był Chaos i... Żydówka. O <i>Włoskich szpilkach</i> Magdaleny Tulli	241
Bernadetta Darska: Chaos jako sposób na życie. O reportażu biograficznym <i>Papusza</i> Angeliki Kuźniak	261

A n n a S z ó s t a k: Porządek chaosu, czyli Ankh-Morpork jako mit i prefiguracja współczesnej metropolis. O twórczości Terry'ego Pratchetta	277
Indeks nazwisk	297

Słowo wstępne

Niespokojny początek XX wieku związany jest z rewolucjami 1905 i 1917 roku oraz I wojną światową, ale też z wyraźnym postępem naukowym, który za sprawą między innymi Marii Skłodowskiej-Curie, Alberta Einsteina, Wernera Heisenberga, Zygmunta Freuda, Johna Watsona czy Iwana Pawłowa, kreślił odmienny od dziewiętnastowiecznego – niestabilny obraz świata i człowieka. Rozbicie atomu, teoria względności, zasada niepewności, odkrycie wagi sfery podświadomości – dematerializowały materię, relatywizowały pewniki, otwierały nowe przestrzenie naukowej i artystycznej eksploracji. Poczucie niestabilności egzystencji, chaos rzeczywistości oraz złożoność ludzkiego odbierania świata miały swoje przełożenie w literaturze za sprawą takich arcydzieł, jak między innymi *Ulisses* Jamesa Joyce’a, *W poszukiwaniu straconego czasu* Marcela Prousta czy *Wściekłość i wrzask* Williama Faulknera, które rozbiły formę klasycznej, spójnej prozy.

Można zatem powiedzieć, iż chaos – choć obecny w mówieniu i myśleniu ludzi o świecie od czasów starożytności – stał się istotnym źródłem i składnikiem dwudziestowiecznego, nowoczesnego artysty. Świadczy o tym także fakt, że od końca lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku związki pomiędzy chaosem, teorią chaosu a literaturą są przedmiotem różnorodnych badań podejmowanych przez literaturoznawców, językoznawców i kulturoznawców¹. W tomie *Literatura i chaos. Szkice o literaturze XX i XXI wieku* chaos traktowany jest przede wszystkim jako wielka metafora kulturowa, mająca często przełożenie na poetykę omawianego dzieła literackiego. Zebrane

---

¹ Zob. między innymi K. HAYLES: *Chaos and Order: Complex Dynamics in Literature and Science*. Chicago 1991; E. KIRCHHOFF, C. MATHESON: *Chaos and Literature*. "Philosophy and Literature" 1997, nr 1; K.C. KĘDER: *Przestrzeń literatury. O zastosowaniu teorii chaosu w literaturoznawstwie*. „FA-art” 2000, nr 3–4 oraz „FA-art” 2001, nr 3; *Efekt motyla. Humanisci wobec teorii chaosu*. Red. K. BAKUŁA, D. HECK. Wrocław 2006; *Efekt motyla 2. Humanisci wobec metaforyki teorii chaosu*. Red. K. BAKUŁA, D. HECK. Wrocław 2012.

teksty potwierdzają tezę, że „To, co definiuje myślenie – trzy wielkie metafory myślenia: sztuka, nauka i filozofia – jest właśnie nieustannym sposobem stawiania czoła chaosowi, wyznaczaniem płaszczyzny, naciąganiem jej na chaos”². Dlatego też różnie definiowany – między innymi jako egzystencjalny, konstrukcyjny, epistemologiczny, historyczny, mentalny, biologiczny, popkulturowy, urbanistyczny – i różnie waloryzowany – raz jako życiodajny, aktywizujący podmiotowość, raz jako destrukcyjny i niszczący – chaos stał się kluczowym motywem w opisie sytuacji i kondycji człowieka XX i XXI wieku na podstawie analiz utworów tak odmiennych twórców, jak Bolesław Leśmian, Władysław Broniewski, Ewa Szelburg-Zarembina, Witold Gombrowicz, Leo Lipski, Wiesław Myśliwski, Michał Witkowski, Mariusz Sieniewicz, Jacek Dukaj, Magdalena Tulli, Natasza Goerke, Sławomir Shuty, Joanna Bator, Agnieszka Drotkiewicz, Angelika Kuźniak oraz Terry Pratchett.

Lektura szkiców poświęconych ich twórczości dowodzi, w jak wielu formach problematyka chaosu i porządku stała się problematyką węzłową, i to nie tylko w odniesieniach do głębokich struktur poszczególnych tekstów literackich, ale także wtedy, gdy opisanie chronologicznego chaosu i porządku w kolejnych edycjach wierszy Broniewskiego pozwoliło na odkrycie „niecenzuralnego” wizerunku poety.

O ile balans pomiędzy chaosem i logosem, naturą i kulturą, formą i jej brakiem, bytem i nicością, pozwalał jeszcze bohaterom Leśmiana, Gombrowicza czy Lipskiego na stawianie oporu i zachowanie swej podmiotowości, o tyle w większości szkiców poświęconych prozie polskiej XXI wieku chaos – najczęściej pojmowany jako postmodernistyczne pomieszanie porządków społecznych, kulturowych, płciowych i tożsamościowych – prowadzi ich autorów do diagnozy o kryzysie rzeczywistości oraz dezintegracji podmiotu (Sieniewicz, Shuty, Bator, Goerke), która wszak w barokowej prozie Witkowskiego była atutem jego bohaterów, a w świecie przedstawionym utworów Dukaja staje się w końcu atrybutem postczłowieka uwolnionego od czasu, przestrzeni i materii.

Dialektyka porządku i chaosu pozwala – jak w twórczości Myśliwskiego – na wydobycie z chaosu różnorodnych zdarzeń porządku

---

² G. DELEUZE, F. GUATTARI: *Co to jest filozofia?* Przeł. P. PIENIĄŻEK. Gdańsk 2000, s. 218.

---

ludzkiej egzystencji, albo – jak w prozie Tulli lub reportażu Kuźniak o Papuszy – na wgląd w chaos poszczególnego istnienia, będący śladem chaosu zewnętrznych, historyczno-społecznych uwarunkowań. Przynosi także w końcu – jak w prozie Pratchetta – mityczny porządek chaosu obrazujący cywilizacyjny rozwój ludzkości.

Barbara Gutkowska

Indeks nazwisk

- A**blamowicz Elżbieta 95, 110
Abramciów Rafał 95, 110
Adamiak Marzena 165, 187
Alksnin Adrianna 52, 63
Anders Jarosław 57, 64
Anders Władysław gen. 20, 105
Andersen Hans Christian 153
Andreas-Salomé Lou 223
Andres Zbigniew 236, 238
Ankersmit Frank 249, 258
Antonik Dominik 148, 159
Anzelm z Canterbury 69
Armstrong Karen 289–291, 293, 295
Arystoteles 98, 100, 101
Asnyk Adam 183
Aureliusz Marek 93, 110
Azarewicz Krzysztof 92
- B**achtin Michaił 165, 171, 173, 174,
182–184, 187
Badiou Alain 71–73, 75, 77, 79, 82,
87
Bağlajewski Arkadiusz 224, 237
Bakke Monika 46, 59, 60, 63
Bakuła Kordian 7
Balzac Honore de 158
Banasiak Bogdan 33, 42, 147, 159,
160, 196, 209
Barańczak Stanisław 15
Barełkowski Jakub 229, 239
Bargielska Justyna 270, 275
Barthes Roland 69, 167, 220
Bataille Georges 75, 87, 155, 159
Bator Joanna 8, 215–224, 238, 239
Baudrillard Jean 159
- Bauman Zygmunt 106, 107, 109, 110,
147, 159
Becker Zbigniew 93, 110
Berdychowska Bogumiła 11, 26
Berent Waclaw 99, 110
Bergson Henri 27, 30, 40, 83
Bermanowa Gustawa 13
Białoszewski Miron 152
Biczowska Paulina 63
Bielecki Marian 139, 140, 142–144,
147, 151, 154, 159
Bieńczyk Marek 56, 63, 108, 110, 159
Blake William 282
Błoński Jan 78, 87
Boberska Marta 282
Bobkowski Andrzej 92
Bocheński Tomasz 60, 63
Bodhi Bhikkhu 93
Bogdański Aleksander 37, 42
Bolaño Roberto 92, 110
Borges Jorge Luis 125, 137
Borkowska Grażyna 58, 222, 237,
242, 253, 258
Borkowski Grzegorz 147, 160
Bostrom Nick 198, 208
Brach-Czaina Jolanta 59, 63, 139,
141–143, 149, 160
Bradshaw Jack 95, 110
Branny-Jankowska Emilia 212, 237
Broniewska Janina 17, 26
Broniewski Władysław 7, 11–26
Browarny Wojciech 144, 145, 160
Brückner Aleksander 36, 39, 42
Buczowski Leopold 171, 188
Buczynska-Garewicz Hanna 95, 110,
278, 295

- Bugajska Magdalena 95
Bukowski Piotr 224, 226, 227, 229, 238
Buryła Sławomir 232, 238
Burzyńska Anna 96, 110
Butler Judith 205
- C**
Cambronne Pierre gen. 22
Carroll David 165, 171, 182–184, 187
Cataluccio Francesco M. 70, 87
Cembrzyńska Patrycja 108, 110
Chądyńska Zofia 125, 137
Chenel Álvaro Pascual 282, 295
Chmielewska Katarzyna 243, 244, 251, 258
Cholewa Piotr W. 278–286, 288–290, 292, 294, 295
Chowaniec Urszula 216, 219, 238
Ciaputa Ewa 207, 208
Cierzan Karolina 63
Cieślak Tomasz 34
Cirlot Juan Eduardo 280, 295
Civilis Claudius 158
Cixous Hélène 222
Cohen Jack 281, 293, 295
Cuber Marta 91, 92, 105, 110, 143, 160, 179, 187, 242, 251, 253, 254, 258
Cyrankiewicz Józef 13
Czabanowska-Wróbel Anna 31, 42, 83, 87
Czapliński Przemysław 134, 137, 149, 150, 153, 160, 165, 187
Czerwiński Marcin 31, 42
Czyżak Agnieszka 137
- D**
Dante Alighieri 85, 96
Darska Bernadetta 231, 232, 235, 238, 241, 251, 258, 261
Darwin Charles 51, 62
Dąbrowska Maria 55
Dąbrowski Andrzej 114, 134, 137, 138
Deleuze Gilles 8, 33, 42, 147, 159, 160, 196, 209
Delimata Maria 264, 275
Demarczyk Ewa 261
Derrida Jacques 69, 83, 87, 147, 156, 159
Dietrich Marlena 261
Donahoo Daniel 106, 110
Drąg Bronisław 79, 87
Drotkiewicz Agnieszka 8, 231–237, 239, 240
Dukaj Jacek 8, 189–210
Duncan-Jones Katherine 103, 110
Dunin Kinga 71, 87
Dutka Elżbieta 241, 243, 258
Dvorsky George 197–200, 209, 243
Dybel Paweł 47, 59, 64
Dziekanowski Czesław 120, 122, 124, 125, 137
- E**
Eco Umberto 96
Einstein Albert 7
Eliade Mircea 31, 32, 35, 42
Eliot Thomas Stearns 102, 110
Eriugena Jan Szkot 27
- F**
Falski Maciej 141, 160
Faulkner William 7
Fellini Federico 150
Ferraris Maurizio 83, 87
Ficowski Jerzy 263, 273, 275
Fischer Franciszek 29, 30, 43
Fitzgerald Francis Scott 95, 96, 110
Foucault Michel 69, 70, 79, 198, 204
Franczak Jerzy 131, 132, 137
Frankowiak Anita 140, 160
Frazer James 228
Freud Zygmunt 7, 47, 49, 50, 64, 107, 198, 220, 223, 224
Fromm Erich 37, 42
Fryc Katarzyna 160
- G**
Gadamer Hans-Georg 83, 87
Gajda Damian 217, 238
Galloway Alex 207, 209
Gargani Aldo 83, 87
Gąsowska Lidia 232, 238
Genet Jean 75, 79, 142
Giedroyc Jerzy 11–14, 26, 92
Gierdys Wojciech 181, 187
Giraudoux Hippolyte Jean 39

- Gizella Jerzy 179, 187
Gleń Adrian 278, 295
Głowacki Janusz 153, 243
Głowiński Michał 27, 43, 103, 110, 243, 258
Goerke Natasza 8, 224–231, 238, 239
Gombrowicz Witold 8, 65–88, 139, 140, 152, 159, 160
Gorliński-Kucik Piotr 189
Gosk Hanna 91, 92, 96, 98–100, 104, 110, 242, 259
Górecki Przemysław 160
Graban-Pomirska Monika 63
Graczyk Ewa 63, 247, 258
Grajewski Wincenty 174, 187
Green Arthur 93
Grochowski Grzegorz 160
Gruszczyński Piotr 142, 160
Gruszecka Aniela 55
Guattari Felix 8, 196, 209
Gutkowska Barbara 9, 27, 28, 34, 43, 183, 187
Gutorow Jacek 278, 295
Gutowski Wojciech 34, 43
Gwóźdź Sonia 143, 160
- H**
Haas Agnieszka 94, 110
Hannerz Ulf 278, 295
Haraway Donna 198, 206
Hayles Katherine 7
Heck Dorota 7
Hedemann Oskar 155, 159
Heidegger Martin 83, 96, 101, 278
Heisenberg Werner 7
Heraklit z Efezu 150, 283
Herbert Zbigniew 229
Hillary Edmund 228
Honisz Żaneta 183, 187
Horowitz Alexandra 95, 110
Houellebecq Michel 195
Huelle Paweł 135
Hughes James 197–200, 209
- I**
Illg Jerzy 70, 87, 202
Indyk Maria 171, 184, 188
Irigaray Luce 61, 64, 220, 222
- Iwasiów Inga 143, 147, 148, 160, 203–205, 209
Iwaskiewicz Jarosław 13
- J**
Jakimik Elżbieta Alina 268, 275
Jakitowicz Maria 28, 42
James William 95
Jan Ewangelista 67, 185, 187
Jan Paweł II (właśc. Karol Wojtyła) 195
Janion Maria 148, 160
Janiszewski Jarosław 161
Janowska Katarzyna 160
Janus Edward 12–14
Japola Józef 117, 137
Jaroń Krzysztof 62
Jarzębowski Zbigniew 160
Jarzębski Jerzy 68–70, 73, 85, 87, 212, 237
Jaspers Karl 40, 43
Jaworska Justyna 219, 238
Jeleński Kot 11
Jochemczyk Mariusz 20, 26
Jokiel Irena 278, 295
Jonak Łukasz 195, 209
Jonas Hans 101, 110
Joyce James 7
Jung Carl Gustav 91, 96, 102, 105, 110, 285
Jusiak Janusz 67, 87
- K**
Kafka Franz 157
Kaliściak Tomasz 148, 160
Kałuża Anna 151, 160
Kania Ireneusz 75, 87, 280, 289, 295
Kania Kamila 163
Kaniewska Bogumiła 127, 135, 137
Kaplan Ann E. 244
Karpiński Wojciech 86
Kartezjusz 69, 229
Karwowska Marzena 27, 43, 120, 137
Kempnerówna Stefania 49, 64
Kempny Paweł 226, 227, 238
Kęder Konrad Cezary 7, 149, 160, 224, 225, 239
Kiełbasa Jan 95, 110
Kierkegaard Søren 71, 83

- Kirchhoff Evan 7
Kirchner Hanna 61, 64
Kirk Geoffrey Stephen 103, 110
Kisiel Marian 211
Kitliński Tomasz 67, 87
Klein Melanie 221, 222
Klekot Ewa 278, 295
Kłoczowski Jan Maria 67, 87
Kłosińska Krystyna 54, 58, 59, 64
Kłosiński Krzysztof 69, 87
Kłosiński Michał 154–157, 160
Kochanowski Jacek 204–206, 209
Kochańczyk Alina 236, 238
Kołaczek Małgorzata 262, 276
Kopacki Andrzej 79, 87
Kopaliński Władysław (właśc. Władysław Jan Stefczyk) 236
Kornacki Jerzy 13, 14
Kornat Marek 13, 26
Korpacz-Oboładze Ewelina 261, 276
Kosiński Jerzy 153
Koterski Marek 150
Kowska Małgorzata 48, 64, 83, 87, 164, 188
Kowarska Agnieszka 265, 276
Koziołek Ryszard 62, 64
Kozbiel Janina 125, 137
Kramek Anna 142, 143, 160
Kristeva Julia 65, 67, 68, 87, 141, 143, 159, 160, 220–222
Królak Sławomir 61, 64, 159
Krupiński Piotr 160
Krzywicka Irena 54
Kubiak Zygmunt 202, 209
Kubińska Olga 147, 161
Kubiński Wojciech 147, 161
Kubisiowska Katarzyna 241, 245, 258
Kujawa Magdalena 113, 137
Kujawska-Courtney Krystyna 57
Kulawik Przemysław 45
Kunz Tomasz 106, 110, 147, 159
Kutyła Julian 71, 87
Kuźniak Angelika 8, 9, 261–276
Kuźnik Justyna 264
Kwiecień Katarzyna 140, 141, 161
Lacan Jacques 46, 47, 52, 64, 220, 223, 224
Lachman Magdalena 212, 238
Lachowska Dorota 40, 43
Lalak Mirosław 136, 138
Lang Berel 244, 251, 259
Lang Jacek 103, 110
Lauda Niki (właśc. Andreas Nikolaus Lauda) 228
Lechoń Jan (właśc. Leszek Serafinowicz) 236, 238
Leick Gwendolyn 289, 295
Lem Stanisław 191–193, 208, 209, 286, 295
Leśmian Bolesław 8, 27–44, 120
Leśniewska Maria 49, 64
Lévinas Emmanuel 48, 64, 78
Lewandowski Waclaw 31, 43
Lichodziejewska Feliksa 16, 20, 25, 26
Lipski Leo 8, 89–111
Locke John 98
Longinović Tomislav Z. 73, 87
Loth Roman 29, 43
Lynch Kevin 279, 295
Lyotard Jean-François 164–166, 171, 183, 184, 187, 188
Łaguna Piotr 164, 174, 184, 188
Łapiński Zdzisław 67, 78, 87
Łebkowska Anna 204–206, 209
Łoziński Józef 161
Łukasiewicz Małgorzata 79, 87
Mach Anna 244, 248, 259
Machiavelli Niccolò 279
Machowska Magdalena 262, 273, 274, 276
Maciejewski Marian 101, 102, 110
Mackiewicz Paweł 145, 150, 161
Madejski Jerzy 148, 161
Madyda Aleksander 28, 37, 42
Majeran Tomasz 226, 238
Makaruk Katarzyna 243, 258
Maliszewski Karol 140, 141, 161
Mappes-Niediek Norbert 265, 276
Marecki Piotr 212, 239

- Margański Janusz 73, 87
Markiewicz Henryk 167
Markowski Michał Paweł 71, 78, 84,
85, 87, 96, 110, 204, 209
Marks Michał 233
Marzec Andrzej 34, 43
Matheson Carl 7
Matt Daniel C. 89, 94
Matuszewski Krzysztof 33, 42
May Rollo 39, 43
Menuhin Yehudi 228
Michaux Henri 224
Mickiewicz Adam 17, 26, 228
Migasiński Jacek 164, 188
Milecki Aleksander 167
Miłosz Czesław 13, 14, 26, 74–76,
229, 283, 295
Mips Magdalena 246, 259
Mizińska Jadwiga 67, 87
Mizuro Marta 141, 150, 161, 243,
259
Moderska Beata 39, 43
Molisak Alina 243, 258
Momro Jakub 212, 237
Mordarski Ryszard 36, 43
Morse Samuel 192
Mościcki Paweł 71, 78
Mrówczyński Piotr 83, 87
Mróz Piotr 95, 110
Myśliwski Wiesław 8, 113–138
- N**
Nacher Anna 206, 207, 209
Nalewajk Żaneta 246, 259
Nałkowska Zofia 61, 64
Nasiłowska Anna 57, 63
Nęcka Agnieszka 148, 161, 183, 187,
211, 241, 246, 257–259
Nietzsche Fryderyk 27, 69, 71, 83,
99–101, 103, 110, 158, 161, 220, 223
Nowacki Dariusz 143, 152, 153, 161,
179, 180, 181, 186, 188, 212–214,
224, 227, 230, 232, 238, 241, 252,
258, 259
Nycz Ryszard 62, 161, 204, 209, 244,
249, 258, 259
- O**
Obserwator (pseud.) 24
Olejniczak Józef 69, 78, 80, 87
Ong Walter Jackson 117, 137
Opacka-Walasek Danuta 29, 43
Orliński Wojciech 195, 209
Orski Mieczysław 179, 188, 224, 225,
227, 238
Osadczuk Bohdan 11–13
Ossowska Danuta 232, 238
Ostałowska Lidia 266, 267, 275, 276
Ostaszewski Robert 179, 188, 212–
215, 238
Ostrowski Witold 57
- P**
Packalén Małgorzata Anna 231, 238
Pałacowski Jan 114, 134, 137, 138
Pankowski Marian 142, 160
Papusza (właśc. Bronisława Wajs)
261–276
Parno Gierliński Karol 268, 275
Pasolini Pier Paolo 145
Pasterska Jolanta 161, 241, 258
Paweł z Tarsu 71, 72, 75, 87
Pawłow Iwan 7
Peirce Charles Sanders 94, 96
Pieniążek Przemysław 262, 272, 276
Pietrasik Zdzisław 113, 137
Pietrzak Michał 161
Pilarski Przemysław 212, 214, 238
Pindel Tomasz 110
Piotrowiak Miłosz 20, 21, 26
Piotrowska Beata 114, 138
Piotrowski Piotr 147, 160
Platon 283, 295
Pluta Nina 110
Płaza Maciej 192, 209
Płonkowska-Ziarek Ewa 73, 87
Podraza-Kwiatkowska Maria 34, 43
Pomietło Adam 139
Popova Maria 96
Poprawska Urszula 265, 276
Pratchett Terry 8, 9, 277–296
Prokopiuk Jerzy 91
Protagoras 94
Proust Marcel 7, 118
Przybylski Ryszard 117, 137
Przybyszewski Stanisław 47, 64

- R**
Radkiewicz Małgorzata 204, 209
Raven John Earle 103, 110
Reale Giovanni 94, 98, 100, 102, 110
Rewaj Joanna 228, 238
Rewers Ewa 279, 295
Rilke Rainer Maria 223
Ritz German 79, 81, 87
Riviere Joan 215
Rousseau Jean Jacques 71
Rowiński Cezary 27, 43
Różewicz Tadeusz 135, 137, 230
Rusinek Wojciech 140, 145, 161, 212, 213, 239
Russell Bertrand 104, 110
Rutowicz Jolanta 153
Rymkiewicz Jarosław Marek 30, 32, 37, 43
- S**
Saint-Exupéry Antoine de 139, 161
Salgas Jean-Pierre 67, 69, 70, 75, 87
Sanavio Piero 70, 73, 74, 87
Sandauer Artur 12, 15
Saner Hans 40, 43
Sartre Jean-Paul 69, 79, 95, 110
Scheler Max 95, 107
Schmidt Olga 271, 272, 276
Schofield Malcolm 103, 110
Scholem Gershom 94, 110
Schulz Bruno 85, 229
Serafin Andrzej 283, 295
Shakespeare William 103, 110
Shankar Ravi 228
Sheppard Richard 62
Showalter Elaine 57
Shuty Sławomir (właśc. Sławomir Ma-teja) 8, 211–215, 238
Sieniewicz Mariusz 8, 163–188
Simarro Alfonso Serrano 282, 295
Singer Jerome L. 49, 50, 64
Siwak Wojciech 229, 239
Skłodowska-Curie Maria 7
Skrendo Andrzej 141, 142, 161
Skwarczyńska Stefania 49, 64
Sloterdijk Peter 158, 161
Słoniowska Zanna 218, 238
Sobolczyk Piotr 140, 142, 149, 161
Sobolewska Justyna 234, 239, 274, 276
- Sokołowski Adam 161
Sontag Susan 57, 64
Sosnowski Jerzy 229, 230, 239
Sowiński Grzegorz 101, 110, 158, 161
Spare Austin Osman 92
Speina Jerzy 277
Spencer Thomas 233
Spinoza Baruch 27
Staff Leopold 31, 42
Stawar Andrzej zob. Janus Edward
Stec Mariusz 114, 138
Steiner George 146, 147, 161
Stelmaszczyk Barbara 34, 40, 41, 43
Stewart Ian 281, 293, 295
Stoff Andrzej 193, 208
Stokfiszewski Igor 179, 181, 187, 188, 212, 239
Strauss Leo 36, 43
Szaket Jan zob. Konrad Cezary Kęder
Szarejko Marta 273, 275
Szaruga Leszek 225, 239
Szelburg-Zarembina Ewa 8, 45–64
Szewczyk Joanna 219, 220, 239
Szkaradnik Katarzyna 252, 259
Sznajder Marek 89
Szopen Fryderyk 21, 224, 225, 227, 228, 238
Szóstak Anna 102, 103, 106, 277
Szwykowski Jan 161
- Ś**
Ściepuro Arkadiusz 161
Śmieja Wojciech 143, 145, 161
Śnieżko Dariusz 145, 161
- T**
Tatkiewicz Anna 31, 42
Tischner Łukasz 71, 87
Tkaczyszyn-Dycki Eugeniusz 160
Tokarczuk Olga 231, 238
Tokarska-Bakir Joanna 248, 259
Tomasz św. 69
Tomczuk Jacek 161
Topor Roland 224
Tramer Maciej 11, 20, 26
Trías Eugenio 83, 87
Trier Lars von 155
Trznadel Jacek 27, 28, 30, 37, 42, 43

- Tulli Magdalena 8, 9, 241–260
Turczyn Anna 218, 239
Turkle Sherry 203
Turner Victor Witter 90, 111
Tuszyńska Agata 246, 259
Tuwim Julian 225, 263, 272
Twardowski Jan 98, 111
Tyrowicz Stanisław 40, 43
- U**
Ubertowska Aleksandra 250, 255
Ulicka Danuta 165, 187
Uniłowski Krzysztof 149, 151, 161,
166, 178, 179, 182, 188, 211, 225,
239
Urbaniak Paweł 161
- V**
Vattimo Gianni 83, 87
Vian Boris 224
Vitiello Vincenzo 83, 87
Vogel Debora 62
- W**
Wandurski Witold 16
Wapińska Malwina 236, 239
Warkocki Błażej 161
Wat Aleksander 150, 161
Watson John 7
Wawryk Joanna 113, 129, 137
Weintraub Wiktor 14
Węgrzyniak Anna 132, 137
White Hayden 167, 182, 188
Whitehead Alfred 195
Wiatr Anna 161
Wiegandt Ewa 114, 129, 137, 253,
259
Wierzejska Jagoda 218, 239
Wierzyński Kazimierz 14
Wilczyński Marek 167, 188
Winiarski Jakub 216, 238
Witkacy (właśc. Stanisław Ignacy Wit-
kiewicz) 60, 63
Witkowska Ewa 206, 209
Witkowski Michał 8, 139–162, 212,
239
Wittgenstein Ludwig 91, 94, 95, 109,
111, 195
Wodecka Dorota 245, 258, 259
Woleński Jan 92, 94, 111
Wolniewicz Bogusław 91, 109, 111
Wolny-Hamkało Agnieszka 175, 188,
232, 234, 235, 239
Wołkowicz Anna 40, 43
Woolf Virginia 56
Woroszyński Wiktor 20
Wójcik Włodzimierz 29, 43
Wysłouch Seweryna 114, 138
Wyspiański Stanisław 103, 173
- Y**
Yerushalmi Hayim Yosef 255
- Z**
Zając Jan 65
Zaleski Marek 115, 136, 138, 160
Zamarovský Vojtech 202, 209
Zaniewicki Witold 49, 64
Zapolska Gabriela 54, 58, 64
Zawadzki Roman 50, 64
Zaworska Helena 134, 138
Zielińska Barbara 136, 138
Zieliński Edward Iwo 94, 98, 110
Zieniewicz Andrzej 242, 259
Zięba Jan 27, 43
Ziębińska-Witek Anna 244, 259
Zysk Tadeusz 39, 43
- Ż**
Żak Stanisław 45, 55, 56, 64
Żerański Jan 196, 209
Żmidziński Jakub 229, 239
Żórawska Natalia 241
Żukowski Tomasz 243, 258
Żurawiecki Bartosz 161
Żychliński Arkadiusz 158, 161

Redaktor
Joanna Szewczyk

Projekt okładki
Michał Motłoch

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Lidia Szumigała

Łamanie
Hanna Olsza

Copyright © 2016 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-699-2
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-700-5
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 19,0. Ark. wyd. 21,0
Papier offset. kl. III, 90 g
Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek